

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

-

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentäminen on kannatettava muutos.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Täydentävien työnhakukeskusteluiden järjestäminen työvoimaviranomaisen arvioiman palvelutarpeen mukaan on kannatettavaa.

Kuten esityksessä todetaan täydentäviin työnhakukeskusteluiden poikkeuksien takia oikeustilaa on vaikea arvioida. Kaavamaisessa palvelumallissa työnhaun kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työnhakijalle järjestettävät täydentävät työnhakukeskustelut johtavat esityksessä mainitun mukaisesti omatoimisten asiakkaiden ylipalveluun ja vaikeasti työllistyvien asiakkaiden alipalveluun.

Täydentävät työnhakukeskustelut palvelevat parhaiten työvoimaintensiivisiä aloja. Aloilla, joilla kokoaikaista ja vakituista työtä on vähän tarjolla määräaikaiset ja keikkaluontoiset työtehtävät aukeavat kausivaihteluihin mukaan, täydentävät työnhakukeskustelut työnhaun alussa eivät palvele työnhakijaa samalla tavoin. Tukea työnhakuun kaivataan tasaisemmin työttömyyden aikana.

Palvelutarpeen arvioinnin osana henkilön tulotietojen hyödyntäminen työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyden arvioimisessa ennustaa huonosti vaihtelevissa työtehtävissä työskentelevien

kulttuurialan tekijöiden työllistymistä. Tulotiedoissa tulisi huomioida myös tulorekisteritietojen ulkopuolelle jäävät apurahatulot.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Työvoimapalveluiden asiakkaan näkökulmasta erehdyksistä johtuvien työttömyysetuuksiin aiheutuvien vaikutusten välttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Kuten esityksessä mainitaan, muistutukset on koettu vaikeaselkoisiksi eivätkä nyky muodossaan palvele parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisesti jälkikäteen, työnhakijan jo korjattua toimintaansa, saapuneet niin sanotusti turhat muistutukset aiheuttavat turhaa epätietoisuutta ja yhteydenottoja työllisyyspalveluihin.

Ennakollinen informointi on kannatettava ehdotus. Toivomme työvoimapalveluissa kiinnitettävän huomiota hyvään virkakieleen, jolla asiakkaan velvollisuudet esitetään selkeästi ja ymmärrettävästi erehdysten välttämiseksi.

Työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä aiheuttaa todennäköisesti hankaluuksia erityisesti lyhyissä työsuhteissa itsensä työllistäjänä työskenteleville henkilöille. Työnhaun voimassaolo päättyy, mikäli työnhakija ei esitä määräajassa selvityksiä työkokemuksestaan. Lyhyissä työsuhteissa tai osa-aikaisesti hajanaista työtä tekevät freelancerit saattavat pyynnöistä huolimatta saada työkokemuksesta todistavan työtodistuksen työnantajaltaan varsin myöhään.

Muistutuskäytäntö ja toistuvuusedellytys ovat turvanneet näiden jälkikäteen hakemustaan täydentävien henkilöiden asemaa. Määräajan asettamisesta ja mahdollisen lisäajan hakemisesta tarvittavien liitteiden toimittamiseksi on informoitava selkeästi ennakollisesti erityisesti osa-aikaista ja määräaikaista työtä tekevien kohdalla. Työnhaun turha keskeyttäminen ja uudelleen aktivointi työllistää virkailijoita samaan tapaan kuin toistuvuuden seuraaminenkin.

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Työllistymissuunnitelman sisällön täydentäminen ja täsmentäminen tavalla, jossa suunnitelmaan jatkossa sisällytetään mahdollinen peruste työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiselle, on kannatettavaa.

Prosessin kaavamaisuudesta luovuttaessa täydennetty suunnitelma tukee päätösten yhdenvertaisuutta ja vertailtavuutta työllistymisalueiden välillä ja samalla asiakkaan oikeusturvaa.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

-

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

On erityisen tärkeää, että pääsäännön hakea neljään työmahdollisuutta tarkastelujakson ulottuessa myös osa-aikatyötä tekeville, työvoimaviranomaisen on jatkossakin alennettava haettavien työmahdollisuuksien määrää, jos se arvioi, ettei haettavissa ole neljää sellaista työmahdollisuutta, joihin työnhakija voisi työllistyä.

Kulttuurialalla on paljon osa-aikatyötä tekeviä, joilla ei ole kuukaudessa neljää työmahdollisuutta, joihin työnhakijan olisi realistista työllistyä. Moniin heistä on sovellettu alempaa työnhakuvelvoitetta. Näillä aloilla työskentelevien henkilöiden työllistymiseen työnhakuvelvoitteen nostamisella ei ole vaikutusta työllistymiseen vähäisten työmahdollisuuksia takia.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

-

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

-

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

-

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa sääntelyä?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualueella?

-

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

-

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

-

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

-

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Esityksen mukaan työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että koulutukseen hakuvelvollisuuden voisi täyttää hakemalla nykyistä laajemmin muuhun kuin tutkintotavoitteiseen koulutukseen kuten esimerkkinä mainittuihin kokoaikaisiin opintoihin kansanopistoissa. Esitys on kannatettava. Monilla aloilla (kuten kulttuuriala) tutkintoon johtavaan koulutukseen pääseminen edellyttää usein lisäosaamisen hankkimista muussa kokoaikaisessa koulutuksessa.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

-

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Terho Henri
Taiteen edistämiskeskus